

dam cause id præstantes. Veluti I. Quando quis accusat, vel denuntiat ex officio iuxta dicta supra numer. 5. arg. L. 2. C. de His, qui accusant. & L. 2. C. de Delat.

14 II. Infirmis sextis, si molter accusat, vel denuntiat cit. l. 1. §. 10. ff. ad S. C. Turpil.

15 III. Si saltem semiplenè, v. g. per unum testem omni exceptione majorem delictum probavit. Farinac. in Praxi Criminali. quæst. 16. numer. 4. Menochius de Arbitrio Judicis. casu 321. numer. 17.

16 §. 18. Felinus in c. 2. h. t. numer. 3. cum communi. Cui concordat nostra Praxi Criminalis Tit. Accusatio. §. IV.

17 IV. Si quis immenso dolore incitatus accusat, ut si marentes necem prolis vel econtra, aut si paritus necem, vel adulterium cum illo commissum accusat. L. 2. C. h. t. & l. Quamvis. 30. C. ad Legem de Adult.

18 V. Si jam præcessit infamia, vel alia indicia sufficientia ad inquirendum de delicto contra accusatum. Farinacius loc. cit. num. 61. & 62. Pirhing h. t. num. 5. cum communi.

19 VI. Si Accusans probat, se audivisse à viris fide dignis crimen à Reo fuisse commissum: vel si fuit deceptus à Testibus promittentibus prius, se plenum duros testimonium, postea vero in iudicio vacillantibus, aut negantibus. Farinacius cit. g. 1. numer. 49. & 50. Abbas in c. 2. h. t. cum communi. Concordat Praxi nostra loc. cit. Idem est, si Testes ab eo nominati, interea fuere mortui, vel à perhibendo testimonio malitiosè impediri.

20 VII. Si probavit, vel probare vult per Testes, qui ob testificandi inhabilitatem Accusatori prius ignotam rejiciuntur. Farinacius loc. cit. num. 59. Menochius in Arbitr. Judic. casu 321. num. 31. cum communi.

21 VIII. Quando accusatur talis, quem lethalem periculum fuisse, ante mortem suam dixit lethali- ter vulneratus, & postea mortuus. Farinacius loc. cit. num. 60. cum Glossa communiter recepta in l. Mater. C. h. t.

[21] IX. Si fit Accusatio, vel Denuntiatio de Crimine in damnum & grave periculum boni communis redundante, uti Crimen læsæ Majestatis &c. Abbas in c. 2. h. t. num. 2. & ibi Felinus num. 6. Farinacius loc. cit. num. 57. Ex his ergo ac similibus causis iussis arbitrio Judicis cognoscendis excusatur Accusator, & Denuntiator à Calumnia, & pœnis ejus; etsi in probatione criminis deficiat. De quibus amplius vide Farinacium in Praxi Criminali. cit. g. 16. à n. 32. Menoch. de Arbitr. Judicis. casu 321. Abbatem in c. 2. h. t.

22 Illud tamen hic notandum venit, quòd iuxta hujusmodi causa in dubio non præsumatur, sed eam Accusator, vel Denuntiator in probatione delicti deficienti, probare debeat; ad quòd eidem præfigendus est terminus, infra quem nisi causam iustam legitime probet, Calumniator præsumitur, pœnisque Calumniatoris subjacet, ut bene cum a- liis docet Farinacius loc. cit. num. 38. Pirhing h. t. num. 5. & quòd in contrarium militet juris præ- sumptio c. 2. h. t. Hinc Accusator in probatione defi- ciens, à Calumnia, & pœnis ejus non excusatur per hoc, quòd dicat: Audivi hoc à Viris fide dignis: vel, fuit communis fama de hoc &c. nisi hoc etiam legitime probet.

23 Queritur IV. Num enarratæ juxta cause non tantum à nota Calumniatoris, & pœnis ejus, sed etiam ab actione injuriarum immunitatem reddant Accusatorem deficientem in probatione criminis ob- jecti? Resp. Affirmative, saltem si iuxta causa talis sit, quæ non tantum à dolo, sed etiam à culpa, &

temeritate excusat. Farinacius loc. cit. numer. 67. & 71. Covarruvias Variar. Resol. lib. 1. cap. 11. num. 6. Menochius Consil. 145. num. 14. Cæpol. in Consil. Criminali. 70. dub. 3. cum communi contra Alexand. Consil. 11. num. 4. volum. 1. Boff. de Accu- satione. num. 19. ad finem. Bajard. ad Clarum. §. fin. g. 62. num. 34. & alios volentes, quòd etiam Reus con- tra Accusatorem in probatione deficientem tan- quam Calumniatorem agere, & ab eo quã talia ex- pensas litis, & alia præterdere non valeat, possit tamen contra illum initiare actionem injuriarum, quæ ad damna, & interese etiam competit. Ratio autem Conclusionis nostræ est; quòd iuxta causa à dolo, & animo injuriandi excuset, per dicta; injuria autem sine dolo, & animo injuriandi non committitur, L. 3. §. ult. & penult. L. 4. ff. de In- jur. & l. Si non convitit. C. cod. ergo, ubi adest iuxta accusandi causa, nulla inferitur injuria, & per conse- quens non datur actio injuriarum.

Confutatur DD. omnes etiam Adversarii con- cedunt, quòd in actione Civili iuxta causa excuset ab expensis; ergo etiam in Criminali; ut bene do- cet Bart. in l. Non ignorat. C. de Evic. & Lit. expen- satione, quod alius nemo accusare audeat, licet que delicta manerent impunita, si iuxta causa Accu- santem non excusaret ab actione injuriarum, & ex- pensis litis, prout consideranti patet.

Dicitur tamen notanter in Conclusionem, si iuxta causa non tantum à dolo, sed etiam ab alia culpa Accusantem immunitatem reddat; alias enim illum sal- tem actione injuriarum ad expensas teneri volunt plures, quia si Accusatio temeritatis & culpæ ob- noxia est, tanquam iniqua causa damni Accusantem ad refundendas saltem expensas obligat; Textu val- de claro, l. Eum qui. 79. ff. de Judiciis. Menochius Consil. 149. n. 14. & alii.

Queritur V. Quibus aliis modis Accusatores delinquant, & pœnis Juris incurrant? Resp. Præ- ter Calumniam etiam prævaricari, & tergiversari, ac propterea etiam puniri possunt Accusatores, uti patet ex L. 1. §. 1. ff. ad S. C. Turpil. ibi: Accusa- torum temeritas tribus modis detegitur, & tribus pœ- nis subicitur; aut enim calumniatur, aut præva- ricatur, aut tergiversatur. Quid sit, & quibus pœnis subjaceat Calumniari, jam patet ex dictis. Prævaricari dicitur, qui vel verus, vel simula- tus Accusator existens, postea incipit cum Reo inique colludere, veras probationes delicti distu- lando, vel falsas, aut frivolas excepiones admit- tendo, sicque partes Rei, cuius adversarium se simulat, fovendo cit. l. 1. §. 6. ff. ad S. C. Turpil. ibi Prævaricatorem eum esse, ostendimus, qui colludat cum Reo, & translative, id est, obiter munere accu- sandi fungitur, eo quòd proprias quidem dissimularet, falsas vero Rei excepiones admitteret. Concordat L. 1. §. 2. de prævaricator.

Pœna Prævaricatoris est, quòd contrahat infamiam juris, textu expresso L. 1. §. 4. ff. de Præva- ricat. & hoc ipso etiam irregularitatem, can. Infames. cau. 6. g. 1. cum Concordantiis. Præterea infi- muntur pœna extraordinaria ad arbitrium Judicis L. 1. §. 2. ff. de prævaricator. ibi: Sciendum est, quòd hodie iis, qui prævaricati sunt, pena injungitur ex- traordinaria de Prævaricatione adhuc Tit. XXI. de collusionem detegenda.

Tergiversari (quasi tergum vertere) dicitur, qui post litem contestatam ab Accusatione criminis citra abolitionem desistit, L. 1. ff. ad S. C. Turpil. ibi: tergiversari est, in universum ab Accusatione desistere. Et hoc delictum est, quia iuxta dicta Tit. pra- ced. numer. 50. ab Accusatione, vel Denuntiatione semel instituta, post litem contestatam non licet

ficut amplius desistere citra abolitionem, quæ est Accusationis instituta preemptio, quâ nomen Accu- satoris cum omni inscriptione jam factâ totaliter aboletur, remissa necessitate acculandi; quæ abo- litio imperari debet vel à Principe, vel aliâ pu- blicâ auctoritate, arg. l. si interveniente. 12. ff. ad S. C. Turpil.

Pœna Tergiversationis est quinque librarum au- ri, juxta L. 3. ff. de prævaricat. aut juxta l. 1. C. ut intra certum tempus Accusator non comparens debito tempore, quartâ omnium honorum parte privatur, & infamias evadit; & consequenter etiam irregularis.

TITULUS III.

De Simonia, & ne aliquid pro Spiritualibus exigatur, vel promittatur.

I Ratio Continuationis.

Vlgs de Processu Criminali in genere, nimirum de Accusationibus, Inquisitionibus, & De- nuntiationibus, similique de Calumniatoribus ma- litiosè proximum accusantibus; pergit Compiler Juris Canonici ad ipsam Crimina in specie, & singillatim discutendâ, ob quæ Processus, & Ju- dicium Criminalia instituitur; incipiendo à Simo- nia, utpote gravissimo & Ecclesie maxime noxio Crimine, ad eum ut omnia crimina ad comparationem Simoniz, quasi pro nihilo reputentur; can. Patet. 27. cau. 1. q. 7. prout magis dicitur infra à numer. 6.

§. I.

De Origine, Naturâ, & Malitiâ Simoniz.

SUMMARYUM.

- 1 Simonia derivatur à Simone Mago: & quare?
- 2 Definuntur Simonia, & explicatur definitio, & duobus seqq.
- 3 Est peccatum mortale gravissimum, & omnium maximorum.
- 4 Probatur ex Jure.
- 5 Et Ratione.
- 6 Vocatur etiam, sed non semper est hæresis.
- 7 Simonia est perniciosissima Ecclesie.
- 8 Non datur in ea levitas materie, nec ex parte rei temporalis. Et seq.
- 9 Nec ex parte rei spiritualis.

Pro prima Spbi. parte communiter receptum est, Simoniam secundum Nominis etymon à Simone Mago derivari. Quamvis enim jam à pluribus ante ipsum, vitium istud commissum sit, ut à Balaam, pretio conducto per Balac Regem, ut malediceret populo Israel Num. cap. 22. à Giezi famulo Elisei Prophetæ 4. Reg. 5. à J. sone, qui pro Sacerdote multa talenta Regi Antiocho obtulisse legitur 2. Machab. 5. & à Juda Mercatore pessimo, qui tri- ginta argenteis in finitum bonum Christum Jesum vendidit, can. Qui fundit cau. 1. quæst. 2. Tamen non ab istis, sed à Simone Mago crimen istud nomen accepit: Tum quia primus in Novo Testa- mento per Apostolos jam promulgato, crimine isto gravissime, & manifestè se inquinavit, dum rem maxime spiritualem, videlicet mirabilem illam potestatem conferendi Spiritum Sanctum viis pe- cuniarum pretio malitiosè emere volebat, Act. 8. Reiffenstuel Jus Can. Tom. V.

ibi Oculis eius (Apostolis) pecuniam indicens, date & mihi hanc potestatem, ut cuiuscunque imposuero manus, accipiat Spiritum S. Cuius malitiam illico increpens Petrus dixit ad eum: Pecunia tua sit tecum in perditionem, quoniam Donum Dei excusasti, pecunia possideri. Tom quia pessimâ inten- tione malitiam hanc duplicatè id attendebat, ut scilicet potestatem illam pecunia consecutus, ean- dem cum quaestu & lucro temporali majori exer- cere possit, uti habetur can. Salvador. 8. cau. 1. quæst. 3. ibi: Simon Magnus, qui ad fidem fidei ac- cessit, non Spiritum S. propter Spiritum S. quod ipse erat indignus (quomiam ut scriptum est, Spiri- tus S. disciplina effugiet fictum) sed ideo, quoniam in ipso erat, emere voluit, ut ex venditione signo- rum, quæ per eundem fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur. Noto igitur Nominis Simoniz origine.

Queritur I. Quid, & quod simplex sit Simonia? Ref. I. Simonia est studiòsa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum. Ita Glossa communiter recepta ad Rubricam h. t. Explicantur verba singula. Dicitur primò, studio- sa voluntas, id est deliberatus, & cum advertentia mali habitus actus voluntatis: Nam Simoniz reus saltem coram Deo non est, qui vel ex inad- vertentia temporale pro spirituali, vel recipere emit, aut vendit: vel qui ex ignorantia Juris aut Fædi id facit; dum videlicet vel ignorat, id esse illicitum, vel non scit, rem esse spiritua- lem.

Dicitur emendi, vel vendendi, quibus verbis non solum emptio, & venditio proprie dicit, sed omnis alius gratuitus, tacitus, vel expressus Contractus onerosus, tam nominatus, v. g. permutatio, loca- tio, transactio, datio in solutum &c. quam inno- minatus dicitur des, dicitur facias &c. intelligitur: nam ratio materie subjete id postulat, fundaturque ta- lis acceptio in Jure l. Statu liberi 29. ff. de Statu liberi. ibi: Lex duodecim Tabularum exemptionis verbo omnem alienationem complexi videtur.

Dicitur aliquid spirituale, vel spirituali annexum; per quæ verba quid intelligatur, plenè declarabi- tur infra §. seq. Addunt aliqui majoris claritatis gratiâ, pro re temporalis; verum sicut Glossa omit- tit illa verba, ita & nos illa hic in definitione Simo- niaz omitterimus; quia tacite jam includuntur in verbis emendi, vel vendendi, hoc ipso, quòd in emptioe, & venditione semper necessariò interve- niat pretium temporale.

Resp. II. Simonia est peccatum mortale Sacri- legii gravissimum. Ita unanimis & certa. Quòd sit Sacrilegium, patet ex can. 1. cau. 1. quæst. 3. Ratio est, quia per eam indignè ac irreverenter tractantur res sacræ seu spirituales, quod semper Sacrilegium est; prout magis Theologi. Quòd autem sit mortale, & quidem gravissimum, ex sa- cris Litteris, Jure, & multiplici ratione constat. Ex sacris paginis Act. 8. ubi S. Petrus in Simonem Magum cum æternæ perditionis comminatione graviter invehendo dicit: Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam Donum Dei excusasti, pecu- nia possideri.

Ex Jure verò variis in locis id manifestè patet, 7 uti can. Reperiuntur. 7. cau. 1. quæst. 1. ubi Simonia vocatur execrabile flagitium. Item can. Sani. 4. cau. 15. g. 3. ubi Crimini publico, & læsæ Majestatis re- quiparatur. c. Cùm in Ecclesia. 9. h. t. dicitur horri- bile nimis. Item can. Quisquis. 5. cau. 1. g. 1. nomi- natur piacularis flagitium. Gelasius Papa gravissi- mam hujus vitii malitiam & pravitatem paucis ex- primece volens can. fin. cau. 1. quæst. 7. dicere non

H 3 dubi-